גליון
בת עין
דבר השוה לכל נפש
אידיש

גליון קכ • שנה ג
פרשת מקץ
תשפ"ו

פארווארט

הרה"ק ר' פינחס מקאריץ האט פארציילט א מעשה וואס דער בעל שם טוב איז אמאל געגאנגען אויף א וועג מיט א תלמיד, און דער תלמיד איז געווארן זייער דארשטיג, דער בעל שם טוב האט אים מחזק געווען זיין מידת הבטחון ער זאל גלייבן אז דער באשעפער קען אים פארשאפן דא וואסער, און טאקע ווען דער תלמיד האט זיך מחזק געווען מיט די מידת הבטחון איז אים טאקע פלוצונג אקעגן געקומען א גוי וואס האט געהאט מיט זיך וואסער און אים געגעבן צו טרינקען צו שטילן זיין דארשט.

דער גוי האט פארציילט אז זיין פריץ איז משוגע געווארן און אים געשיקט שעפן וואסער פון א פלאץ דריי טעג אוועק, און אט אזוי האט ער זיי באגעגנט. לייג צו דערויף הרה"ק ר' פינחס מקאריץ, אז אזוי אויך איז געווען ביי יוסף הצדיק, פרעה האט גע'חלומט די חלום די גאנצע צוויי יאר, אבער האט נישט געדענקט דערפון קיין איין טאג ווען ער איז אויפגעשטאנען, ביז עס איז געקומען די טאג וואס יוסף הצדיק האט דערגרייכט צו די מדריגה אין בטחון וואס השי"ת האט געוואלט פון אים און פרעה האט געדענקט די חלום און אזוי איז זיין ישועה געקומען.

אין די קומענדיגע תורה שרייבט דער בת עין א ענדליכע געדאנק אז די צוויי יאר וואס איז צוגעלייגט געווארן צו יוסף הצדיק צו זיצן אין תפיסה איז געווען צו מתקן זיין די קליפה פון 'תשכח' וואס איז א קעגן די מידה פון בטחון, און טאקע ווען דאס איז געווארן מתוקן געווארן האט ער זוכה געווען צו זעהן זיין ישועה.

זאל השי"ת העלפן אונז זאלן זיין זוכה זיין צו מקשר זיין פרשת מקץ מיט די אור פון חנוכה און צוזאמען וועלן מיר זוכה און מידת הבטחון און 'באורך נראה אור'. אמן כן יהי רצון

די וואך איז דא באזונדער תורות לימי החנוכה און אויך לפרשת מקץ

תוכן התורה

[א] לשון הפסוק. / די קשיא פון אור החיים הקדוש.

[ב] די פגם פון יוסף. / די נאמען פון די סִטְרָא אָחֳרָא פון שכחה. / פשט אין פסוק.

[א]

לשון הפסוק

וַיְהִי מִקֵּץ שְׁנָתַיִם יָמִים וּפַרְעֹה חֹולֵם וְגוֹ'[א]. און עס איז געווען אין די ענדע פון די צוויי יאר (וואס דער באשעפער האט צוגעלייגט געווארן פאר יוסף צו בלייבן אין תפיסה אלץ א עונש פארן זיך פארלאזן אויפן שר משקים) און דעמאלסט האט פרעה גע'חלומט אז ער שטייט נעבן די טייך נילוס.

> וַיְהִי מִקֵּץ שְׁנָתַיִם יָמִים וּפַרְעֹה חֹלֵם וְגוֹ'.
> צָרִיךְ לְהָבִין שֶׁהָיָה צָרִיךְ לְהַתְחִיל סִיפּוּר הַמַּעֲשֶׂה וַיַּחֲלֹם פַּרְעֹה, כְּמוֹ שֶׁהִקְשָׁה בְּסֵפֶר אוֹר הַחַיִּים[א].
>
> א. עיין לעיל הערה א.

די קשיא פון אור החיים הקדוש

צָרִיךְ לְהָבִין שֶׁהָיָה צָרִיךְ לְהַתְחִיל סִיפּוּר הַמַּעֲשֶׂה וַיַּחֲלֹם פַּרְעֹה מען דארף פארשטיין אז לכאורה וואלט די תורה געדארפט אנהייבן די פרשה 'וַיַּחֲלוֹם פַּרְעֹה' מיטן פארציילן די מעשה פון פרעה'ס חלום (ווייל אויף דעם גייט זיך באציען די עיקר פרשה), **כְּמוֹ שֶׁהִקְשָׁה בְּסֵפֶר אוֹר הַחַיִּים** אזוי ווי דער אור החיים הקדוש פרעגט אין זיין ספר.

א. די לשון הפסוק איז: וַיְהִי מִקֵּץ שְׁנָתַיִם יָמִים וּפַרְעֹה חֹלֵם וְהִנֵּה עֹמֵד עַל הַיְאֹר.

אַךְ יֵשׁ לוֹמַר דְּמֵחֲמַת שֶׁיּוֹסֵף הַצַּדִּיק תָּלָה בִּטְחוֹנוֹ בְּאָדָם, וְאָמַר (לעיל מ, יד) 'כִּי אִם זְכַרְתַּנִי' וְגוֹ', לְפִיכָךְ 'וְלֹא זָכַר וְגוֹ' וַיִּשְׁכָּחֵהוּ' (שם פסוק כג), גָּרַם שֶׁיָּבֹא בְּחִינַת שִׁכְחָה.

וְסִטְרָא אָחֳרָא שֶׁל שִׁכְחָה נִקְרֵאת תשכ"ח כַּיָּדוּעַ[ב], לְפִיכָךְ הָיָה צָרִיךְ לְהַמְתִּין כַּמָּה יָמִים נֶגֶד שֵׁם שֶׁל שִׁכְחָה.

וְהֵם שְׁנֵי שָׁנִים פָּחוֹת ב' יָמִים, שֶׁב' שָׁנִים הוּא ב' פְּעָמִים שס"ה, עוֹלֶה תש"ל יָמִים[ג].

לְפִיכָךְ 'וַיְהִי מִקֵּץ שְׁנָתַיִם', פֵּירוּשׁ שֶׁבְּסוֹף שְׁנֵי שָׁנִים, בִּשְׁנֵי יָמִים הָאַחֲרוֹנִים הִתְחִילָה הַיְשׁוּעָה לָבֹא.

וְזֶהוּ 'יָמִים', הַיְינוּ בִּשְׁנֵי יָמִים הָאַחֲרוֹנִים הָעוֹדְפִים עַל מִנְיַן תשכ"ח, 'וּפַרְעֹה חֹלֵם', הִתְחִילָה הַיְשׁוּעָה לָבֹא. אָמֵן כֵּן יְהִי רָצוֹן.

ב. ראה עץ חיים שער טו פ"ו: והנה כשנצרף ב' שמות האלו יהיו גימטריא תשכ"ח, כי הנה אלו הם אחוריים העליונים כנ"ל, ומהם נעשה פנים למטה מהם, ונמצא שיש בהם בחינת בינה הנקרא ס', ובחינת תבונה הנקרא מ' סתומה, והקליפה שכנגד בינה ותבונה נקרא מ"ס, וזהו הטעם ששר של שכחה נקרא מ"ס, כי אלו השמות שהם גיטריא תשכ"ח הם בבינה ותבונה הנקרא מ"ס, ומשם יש שכחה לפי שהם אחוריים, והקליפות הנקרא מ"ס אוחזין בהם.

ג. שהוא שתים יותר מתשכ"ח.

[ב]

די פגם פון יוסף

אַךְ יֵשׁ לוֹמַר דְּמֵחֲמַת שֶׁיּוֹסֵף הַצַּדִּיק תָּלָה בִּטְחוֹנוֹ בְּאָדָם נאר מען קען זאגן ווייל יוסף הצדיק האט אנגעהאנגען זיין בטחון אין א מענטש, **וְאָמַר** (לעיל מ, יד) **'כִּי אִם זְכַרְתַּנִי' וְגוֹ'** אזוי ווי ער האט געזאגט פארן שר המשקים 'אויב דו וועסט מיר געדענקען (און דו זאלסט מיר דערמאנען פאר פרעה)', **לְפִיכָךְ 'וְלֹא זָכַר וְגוֹ' וַיִּשְׁכָּחֵהוּ'** (שם פסוק כג) און וועגן דעם האט דער שר המשקים אים פארגעסן אזוי ווי די פסוק זאגט 'וישכחהו', **גָּרַם שֶׁיָּבֹא בְּחִינַת שִׁכְחָה** און יוסף האט גורם געווען אז עס זאל קומען די בחינה פון שכחה.

די נאמען פון די סִטְרָא אָחֳרָא פון שכחה

וְסִטְרָא אָחֳרָא שֶׁל שִׁכְחָה נִקְרֵאת תשכ"ח כַּיָּדוּעַ און די סִטְרָא אָחֳרָא פון שכחה ווערט אנגערופן מיט די נאמען 'תשכח' ווי עס ווערט געברענגט אין ספרי קבלה, **לְפִיכָךְ הָיָה צָרִיךְ לְהַמְתִּין כַּמָּה יָמִים נֶגֶד שֵׁם שֶׁל שִׁכְחָה** און דערפאר האט יוסף געדארפט ווארטן אויף זיין ישועה אזויפיל טעג אקעגן די שם פון שכחה.

וְהֵם שְׁנֵי שָׁנִים פָּחוֹת ב' יָמִים און דאס איז צוויי יאר ווייניגער צוויי טעג, **שֶׁב' שָׁנִים הוּא ב' פְּעָמִים שס"ה** ווייל צוויי יאר איז צוויי מאל 365, **עוֹלֶה תש"ל יָמִים** און דאס קומט אויס 730 טעג וואס דאס איז מיט צוויי מער ווי די גימטריא פון 'תשכח' (728).

פשט אין פסוק

לְפִיכָךְ 'וַיְהִי מִקֵּץ שְׁנָתַיִם' און דערפאר הייבט די תורה אן די פרשה 'וַיְהִי מִקֵּץ שְׁנָתַיִם', **פֵּירוּשׁ שֶׁבְּסוֹף שְׁנֵי שָׁנִים** דאס מיינט צו זאגן אז ווען עס איז געווען די ענד פון די צוויי יאר, **בִּשְׁנֵי יָמִים הָאַחֲרוֹנִים הִתְחִילָה הַיְשׁוּעָה לָבֹא** אין די צוויי לעצטע טעג פון די צוויי יאר דעמאלסט האט די ישועה אנגעהויבן צו קומען[ב].

וְזֶהוּ 'יָמִים' און דאס מיינט די פסוק צו זאגן 'יָמִים' (מִקֵּץ שְׁנָתַיִם יָמִים) וואס מיינט צוויי טעג, **הַיְינוּ בִּשְׁנֵי יָמִים הָאַחֲרוֹנִים הָעוֹדְפִים עַל מִנְיַן תשכ"ח** דאס מיינט אין די צוויי לעצטע טעג פון די צוויי יאר וואס דאס איז שוין מער פון די נומער פון די גימטריא 'תשכח',

'וּפַרְעֹה חֹלֵם' און דעמאלסט איז געווען 'וּפַרְעֹה חוֹלֵם'[ג] **הִתְחִילָה הַיְשׁוּעָה לָבֹא** אז די ישועה האט אנגעהויבן צו קומען.

אָמֵן כֵּן יְהִי רָצוֹן.

ב. און יעצט איז שוין פארשטענדליך פארוואס די פסוק הייבט נישט אן 'ויחלום פרעה' ווייל די פסוק הייבט אן די מעשה ווי אזוי און ווען די ישועה איז אנגעקומען.

ג. דער בת עין איז ישט מסביר פארוואס 'וּפַרְעֹה חוֹלֵם' מיינט אז די ישועה האט אנגעהויבן צו קומען, אבער אין איין תורה פארדעם שרייבט דער בת עין אז 'וּפַרְעֹה' וואס מיינט א שטראף (פרעון) א בחינה פון דין, איז געווארן 'חוֹלֵם' וואס איז א לשון פון געזונט און שטארקייט, און עס איז אויסגעהיילט געווארן.

פארווארט

כ"ק אדמו"ר מטאהש זצ"ל פלעגט פארציילן אז זיין זיידע דער 'סבא קדישא' הרה"ק ר' אלימלך מטאהש האט געהאט א גבאי א עם הארץ וואס ווען מען פלעגט אים פרעגן וויפיל ליכט צינדט מען היינט ביינאכט, פלעגט ער מורא האבן אז ס'איז אזוי ווי ספירה וואס מען טאר נישט זאגן וויפיל די היינטיגע ספירה איז, און ער פלעגט ענטפערן אז נעכטן האט מען געצינדען אזוי פיל און אזוי פיל.

פשט פון די מעשה איז אז מען קען זיך אפלערנען דערפון אז דארף ציטערן נישט צו פארפאסן די חנוכה ליכט, מען קען צינדן חנוכה ליכט און מיט דאס אלעס עס פארפאסן צו צינדן.

צדיקים האבען געזאגט אז אין די ערשטע תירוץ פונעם בת עין אויפן בית יוסף קשיא איז מרומז אז אין יעדע נאכט חנוכה [און אזוי אויך אין יעדע מצוה וואס ווערט געטאהן בתמידיות יעדן טאג] דארף זיך דערקענען א חילוק, ס'זאל זיין מוסיף והולך, מען זאל נישט צינדען יעדן טאג 'נאכאמאל' נאר ס'זאל זיין מוסיף והולך מיט א התחדשות, נאך א ליכט, און דאס איז די ענין פונעם רמז אין די ווארט חנוכה וואס איז די ר"ת ח' נ'רות ו'הלכה כ'בית ה'לל אז מען זאל כסדר האלטן פאר די אויגען די הלכה אז מוסיף והולך. כהלל ולא כשמאי

חנוכה

תוכן התורה

[תירוץ א]
די קשיא פונעם בית יוסף. / צו דערקענען ביי א מעשה המצוה ווי ווען מען פירט זיך. / די תירוץ אויף די בית יוסף קשיא. / די רמז אין די ר"ת פון חנוכ"ה.

[תירוץ ב]
די ערשטע טאג איז די יו"ט וועגן די נצחון המלחמה. / די טעם פארוואס מען צינד מיט אויל די ערשטע טאג.

[תירוץ ג]
די אות ח' איז געווען די זיגל פונעם כהן גדול. / צוויי טעמים פארוואס איז די זיגל געווען א ח'. / די אכט טעג איז א רמז אויף די זיגל.

[תירוץ ד]
די רמז אין די ווארט מכב"י.

[תירוץ א]

די קשיא פונעם בית יוסף

מַקְשִׁין הָעוֹלָם לָמָּה עוֹשִׂין ח' יְמֵי חֲנוּכָּה (בית יוסף או"ח סי' תר"ע), **הֲלֹא הַנֵּס לֹא הָיָה רַק שִׁבְעָה יָמִים כו'**. די וועלט פרעגט פארוואס צינדט מען די מנורה חנוכה אכט טעג די נס איז דאך נאר נאר געווען זיבען טעג? (ווייל די קריגעל האט דאך געהאט אויל צו ברענען די ערשטע נאכט).

מַקְשִׁין הָעוֹלָם לָמָּה עוֹשִׂין ח' יְמֵי חֲנוּכָּה (בית יוסף או"ח סי' תר"ע), הֲלֹא הַנֵּס לֹא הָיָה רַק שִׁבְעָה יָמִים כו'.
וְנִרְאֶה לְתָרֵץ עַל פִּי הַקְדָּמַת מַאֲמַר חֲזַ"ל (ברכות לח.) שֶׁצָּרִיךְ לְבָרֵךְ הַמּוֹצִיא בְּה', וְעַיֵּין שָׁם שֶׁמִּבִּרְכוֹתָיו שֶׁל אָדָם נִיכָּר

די ערשטע תירוץ אויף די בית יוסף קשיא

צו דערקענען ביי א מעשה המצוה ווי ווען מען פירט זיך

וְנִרְאֶה לְתָרֵץ עַל פִּי הַקְדָּמַת מַאֲמַר חֲזַ"ל (ברכות לח.) **שֶׁצָּרִיךְ לְבָרֵךְ הַמּוֹצִיא בְּה'**, מען קען פארענטפערן די קשיא מיט א מאמר חז"ל אז מען דארף מאכען א ברכה המוציא מיט א ה', (נישט מוציא לחם מן הארץ - נאר 'ה'מוציא לחם), **וְעַיֵּין שָׁם שֶׁמִּבִּרְכוֹתָיו שֶׁל אָדָם נִיכָּר אִם הוּא תַּלְמִיד חָכָם כו'**[ד] די גמרא

ד. אין די גמרא דארט שטייט: **משתבחין ליה רבנן לרבי זירא [את] בר רב זביד אחוה דר"ש בר רב זביד** [מען האט אויסגערימט פאר ר' זירא א תלמיד חכם דער זון פון רב זביד און דער ברודער פון ר' שמואל בר רב זביד], **דאדם גדול הוא ובקי בברכות הוא** [אז ער איז א גרויסער מענטש און קען גוט די הלכות פון ברכות], **אמר להם לכשיבא לידכם הביאוהו לידי** [האט ער זיי געזאגט אז ווען ער קומט צו ענק זאלט איר אים ברענגען צו מיר], **זמנא חדא איקלע לגביה** [איינמאל איז

דארט איז מסביר אז פון די וועג א מענטש מאכט א ברכה קען מען זעהן צו ער איז א תלמיד חכם אדער נישט.

וְעַל פִּי זֶה נֹאמַר און לויט דעם קען מען זאגען, **דְּהִנֵּה בֵּית הִלֵּל סַבְרֵי בְּנֵר חֲנוּכָּה** (שבת כ"א:) **מוֹסִיף וְהוֹלֵךְ**[ה] די בית הלל האלט דאך ביי נר חנוכה אז מען פאנגט אן צו צינדען די ערשטע נאכט איין ליכט אין מען לייגט צו יעדע טאג נאך איין ליכט, **וְאִם יִהְיֶה חֲנוּכָּה רַק ז' יָמִים** און אויב חנוכה וועט נאר זיין זיבען טאג, **אִם כֵּן בַּיּוֹם הַד' שֶׁל חֲנוּכָּה יַדְלִיק ד' נֵרוֹת** קומט דאך אויס אז די פערדע נאכט צינדט מען נאר 4 ליכט.

וְגַם לְבֵית שַׁמַּאי דְּסַבְרֵי (שם) **פּוֹחֵת וְהוֹלֵךְ גַּם כֵּן יַדְלִיק בְּיוֹם ד' אַרְבָּעָה נֵרוֹת**[ו] און אויך לויט די בית שמאי וואס האלטן אז מעו צינדט יעדע נאכט איין ליכט ווייניגער וועט מען דאך אויך צינדען די פערדע נאכט נאר 4 ליכט, **וְלֹא יִהְיֶה הֶיכֵּר אִם כְּבֵית הִלֵּל אוֹ כְּבֵית שַׁמַּאי** און מען וועט נישט דערקענען ווי אזוי מען פסק'נט ווייל לויט די ביידע שיטות (בית הלל און בית שמאי) וואלט מען געצינדען פיר ליכט.

אִם הוּא תַּלְמִיד חָכָם כּוּ'[א].

וְעַל פִּי זֶה נֹאמַר, דְּהִנֵּה בֵּית הִלֵּל סַבְרֵי בְּנֵר חֲנוּכָּה (שבת כ"א:) מוֹסִיף וְהוֹלֵךְ, וְאִם יִהְיֶה חֲנוּכָּה רַק ז' יָמִים, אִם כֵּן בַּיּוֹם הַד' שֶׁל חֲנוּכָּה יַדְלִיק ד' נֵרוֹת, וְגַם לְבֵית שַׁמַּאי דְּסַבְרֵי (שם) פּוֹחֵת וְהוֹלֵךְ גַּם כֵּן יַדְלִיק בְּיוֹם ד' אַרְבָּעָה נֵרוֹת, וְלֹא יִהְיֶה הֶיכֵּר אִם כְּבֵית הִלֵּל אוֹ כְּבֵית שַׁמַּאי. לָכֵן אָמְרוּ שֶׁיִּהְיוּ ח' יְמֵי חֲנוּכָּה, וְאָז בְּכָל יוֹם יִהְיֶה נִיכָּר שֶׁהֲלָכָה כְּבֵית הִלֵּל, גַּם בְּיוֹם ד' יִהְיֶה נִיכָּר.

וְזֶהוּ שֶׁרָמַז הָאַבּוּדְרְהָם (סדר הדלקת נר חנוכה), הוּבָא בַּעֲטֶרֶת זְקֵנִים (סי' תר"ע), חֲנוּכָּה נוֹטָרִיקוֹן ח' נֵרוֹת וַהֲלָכָה כְּבֵית הִלֵּל, לְרַמֵּז כַּנַּ"ל לְמַה שֶׁאָמַרְנוּ, שֶׁלְּכָךְ קָבְעוּ ח' יְמֵי חֲנוּכָּה שֶׁיִּהְיֶה נִיכָּר שֶׁהֲלָכָה כְּבֵית הִלֵּל כַּנַּ"ל[ב].

א. בגמ' שם: משתבחין ליה רבנן לרבי זירא בר רב זביד אחוה דר"ש בר רב זביד, דאדם גדול הוא ובקי בברכות הוא, אמר להם לכשיבא לידכם הביאוהו לידי, זמנא חדא איקלע לגביה, אפיקו ליה ריפתא, פתח ואמר מוציא, אמר זה הוא שאומרים עליו דאדם גדול הוא ובקי בברכות הוא בשלמא אי אמר המוציא, אשמעינן טעמא ואשמעינן דהלכתא כרבנן, אלא דאמר מוציא מאי קמ"ל. ובגמ' שם (נ, א) מברכותיו של אדם ניכר אם תלמיד חכם הוא אם לאו.

ב. וזה שהביא מתחילה הגמ' בברכות, דמשם רואים דיש ענין בהיכר לאשמעינן הלכתא כמאן.

די תירוץ אויף די בית יוסף קשיא

לָכֵן אָמְרוּ שֶׁיִּהְיוּ ח' יְמֵי חֲנוּכָּה דערפאר האט מען געזאגט אז ס'זאל זיין אכט טעג חנוכה, **וְאָז בְּכָל יוֹם יִהְיֶה נִיכָּר שֶׁהֲלָכָה כְּבֵית הִלֵּל** און אזוי וועט מען קענען זעהן יעדן טאג פון די ליכט וואס מען צינדט אז מען פסק'נט ווי די בית הלל, **גַּם בְּיוֹם ד' יִהְיֶה נִיכָּר**[ז] און אפילו אין די פערדע טאג וועט מען דערקענען ווי וועם אונז פירען זיך.

די רמז אין די ר"ת פון חנוכ"ה

וְזֶהוּ שֶׁרָמַז הָאַבּוּדְרְהָם (סדר הדלקת נר חנוכה) **הוּבָא בַּעֲטֶרֶת זְקֵנִים** (סי' תר"ע) **חֲנוּכָּה נוֹטָרִיקוֹן ח' נֵרוֹת וַהֲלָכָה כְּבֵית הִלֵּל** און דאס איז טאקע וואס דער אבודרהם איז מרמז און ס'ווערט געברענגט אין עטרת זקנים אין שולחן ערוך אז די ווארט חנוכה איז ראשי תיבות **ח'** נ'רות ו'הלכה כ'בית ה'לל. **לְרַמֵּז כַּנַּ"ל לְמַה שֶׁאָמַרְנוּ** צו מרמז זיין אויף דאס אויבענדערמאנטע וואס אונז האבען געזאגט, **שֶׁלְּכָךְ קָבְעוּ ח' יְמֵי חֲנוּכָּה שֶׁיִּהְיֶה נִיכָּר שֶׁהֲלָכָה כְּבֵית הִלֵּל כַּנַּ"ל** אז דערפאר האט מען מתקן געווען 8 טאג חנוכה כדי ס'זאל זיך דערקענען אז די הלכה איז ווי די

ער געקומען צו זיי], **אפיקו ליה ריפתא** [האט מען אים ארויסגענומען א ברויט], **פתח ואמר מוציא** [האט ער אנגעהויבן און געמאכט א ברכה 'מוציא' לחם מן הארץ], **אמר זה הוא שאומרים עליו דאדם גדול הוא ובקי בברכות הוא** [האט ער געזאגט ער איז דער וואס עטס זאגטס אויף אים אז ער איז א גרויסער מענטש און קען די הלכות פון ברכות ?], **בשלמא אי אמר המוציא** [דאס וואלט געווען גערעכט ווען ער מאכט די ברכה 'המוציא'], **אשמעינן טעמא ואשמעינן דהלכתא כרבנן** [וואלט ער אונז געזאגט די טעם דערפון און ער וואלט אונז געלטאזט הערן אז די הלכה איז ווי די חכמים], **אלא דאמר מוציא מאי קמ"ל** [אבער אז ער מאכט די ברכה און זאגט 'מוציא' וואס האט ער אונז געלאזט הערן]. **ובגמ' שם** (נ, א) **מברכותיו של אדם ניכר אם תלמיד חכם הוא אם לאו** [און אין די גמרא דארט שטייט אויך אז לויט ווי אזוי א מענטש מאכט זיינע ברכות דערקענט מען אויף אים אויב ער איזא תלמיד חכם אדער נישט].

ה. און די בית שמאי האלטן אז מען צינד די ערשטע נאכט אכט ליכט, און יעדע טאג צינדט מען איין ווייניגער.

ו. לויט די חשבון אז חנוכה איז נאר 7 טאג איז די ערשטע נאכט צינדט מען 7, די צווייטע נאכט 6, די דריטע נאכט 5, און די פערדע נאכט 4 ליכט.

ז. ווייל אויב חנוכה איז 8 טעג, איז לויט די בית הלל די פערדע נאכט 4 ליכט, און לויט די בית שמאי 5 ליכט.

(דָּבָר זֶה הוּא מִימֵי יַלְדוּתִי וְאֵין אֲנִי זוֹכֵר אִם אֲנִי אָמַרְתִּי אוֹ שָׁמַעְתִּי אוֹתוֹ).

– – –

עוֹד יֵשׁ לְפָרֵשׁ קוּשְׁיָא הַנַּ"ל בְּדֶרֶךְ זֶה, שֶׁכֵּן הוּא הָאֱמֶת שֶׁנֵּס שֶׁל הַשֶּׁמֶן הָיָה רַק שִׁבְעָה יָמִים הָאַחֲרוֹנִים, וְאַף עַל פִּי כֵן קָבְעוּ גַּם יוֹם הָרִאשׁוֹן לַחֲנוּכָּה, שֶׁהָיָה בּוֹ עִיקַּר הַנֵּס שֶׁל תִּגְבּוֹרֶת בֵּית חַשְׁמוֹנָאִי.

וְאִם תֹּאמַר וְלָמָּה מַדְלִיקִים שֶׁמֶן בְּיוֹם זֶה הָרִאשׁוֹן.

וְיֵשׁ לוֹמַר כִּי יְהוּדָה הָיָה צוֹעֵק בַּמִּלְחָמָה מִי כָמוֹכָה בָּאֵלִים יְהֹוָה[ג] גִּימַטְרִיָּא נֵר.

וְאַף עַל פִּי שֶׁלֹּא נִכְתַּב ו' בְּמִלַּת כָּמֹכָה, אֲבָל מֵחֲמַת הַחוֹלָם הֲוָה כְּאִילּוּ נִכְתַּב בְּ-ו'.

– – –

ג. כך הובא בדגל מחנה אפרים לחנוכה (ד"ה איתא) בשם ספר יוסיפון: ואיתא שם שלכך היו קורין אותו מכב"י, על שם שתמיד כשהיה לוחם מלחמות היה אומר מ'י כ'מוכה ב'אלים ה', שהוא ראשי תיבות מכב"י וכו'. וראה עוד בספר שלשלת הקבלה (לרבי גדליה אבן יחיא, ויניציאה שמ"ז) בפרק מלחמת מכבי: וילכו בני מתתיה ויהודה מכב"י אחיהם בראשם, ומכבי ר"ל מי כמוכה באלים ה' שהיה כתוב על הבנדייר"ה שלו, ויהרגו בשונאיהם מאד.

בית הלל ווי אויבנגעזאגט.

דָּבָר זֶה הוּא מִימֵי יַלְדוּתִי וְאֵין אֲנִי זוֹכֵר אִם אֲנִי אָמַרְתִּי אוֹ שָׁמַעְתִּי אוֹתוֹ[ח]. די תורה איז פון מיינע יארן אלץ קינד און איך געדענק נישט צו איך האב עס אליין מחדש געווען אדער געהערט.

[תירוץ ב]

א צווייטע תירוץ
אויף די בית יוסף קשיא

די ערשטע טאג איז די יו"ט וועגן די נצחון המלחמה

עוֹד יֵשׁ לְפָרֵשׁ קוּשְׁיָא הַנַּ"ל בְּדֶרֶךְ זֶה נאך קען מען פארענטפערן די אויבענדערמאנטע קשיא פונעם בית יוסף אויף די וועג, **שֶׁכֵּן הוּא הָאֱמֶת שֶׁנֵּס שֶׁל הַשֶּׁמֶן הָיָה רַק שִׁבְעָה יָמִים הָאַחֲרוֹנִים**[ט] אז ס'איז טאקע אזוי געווען באמת אז די נס פון די אויל איז נאר געווען די לעצטע זיבן טעג, **וְאַף עַל פִּי כֵן קָבְעוּ גַּם יוֹם הָרִאשׁוֹן לַחֲנוּכָּה** און פון דאס וועגן דאך האט מען באשטימט די ערשטע טאג פאר די נס חנוכה, **שֶׁהָיָה בּוֹ עִיקַּר הַנֵּס שֶׁל תִּגְבּוֹרֶת בֵּית חַשְׁמוֹנָאִי** ווייל אין די טאג איז געווען די עיקר נס וואס די חשמונאים האבן זיך געשטארקט.

די טעם פארוואס מען צינד מיט אויל די ערשטע טאג

וְאִם תֹּאמַר וְלָמָּה מַדְלִיקִים שֶׁמֶן בְּיוֹם זֶה הָרִאשׁוֹן אויב וועסטו פרעגן דעמאלסט פארוואס צינדט מען מיט אויל די ערשטע טאג.

וְיֵשׁ לוֹמַר כִּי יְהוּדָה הָיָה צוֹעֵק בַּמִּלְחָמָה 'מִי כָמוֹכָה בָּאֵלִים יְהֹוָ-ה'[יא] **גִּימַטְרִיָּא 'נֵר'**[יב] און מען קען עס פארענטפערן ווייל יהודה האט געשריגן ביי די מלחמה די ווערטער **מִי כָמוֹכָה בָּאֵלִים יְהֹוָ-ה וואס איז בגימטריא ווי די ווארט נֵר.**

וְאַף עַל פִּי שֶׁלֹּא נִכְתַּב ו' בְּמִלַּת כָּמֹכָה און כאטש די ווארט 'כָּמֹכָה' שטייט נישט מיט א ו', **אֲבָל מֵחֲמַת הַחוֹלָם הֲוָה כְּאִילּוּ נִכְתַּב בְּ-ו'** אבער ווייל די ווארט כָּמֹכָה שטייט מיט די נקודה פון א חוֹלָם איז עס אזוי ווי עס געשריבן 'כָּמוֹכָה' מיט א ו' (ממילא שטימט די גימטריא).

ח. פון דעם קען מען זעהן די מידת האמת פונעם בת עין אז ער האט חושש געווען אפשר האט ער נישט אליין מחדש געווען די חידוש נאר עס געהערט, דעריבער האט ער זיך פארצייכענט אז ס'קען זיין אז ער האט דאס געהערט. און באמת ווערט נישט געברענגט די ווארט אין קיין שום ספר פאר'ן בת עין.

ט. ווייל די ערשטע טאג איז דאך ממילא געווען אויל צו צינדען די מנורה.

י. ווייל אויב די ערשטע טאג איז די יום טוב וועגן די נצחון, איז פארוואס דארף מען דעמאלסט דווקא צינדען א ליכט פון אויל ?.

יא. אזוי ווערט אויך געברענגט אין די ספר דגל מחנה אפרים (לחנוכה - ד"ה איתא) אין נאמען פון די ספר יוסיפון: **ואיתא שם שלכך היו קורין אותו מכב"י** [און ס'שטייט דארט (אין יוסיפון) אז דערפאר האט מען אים גערופן מכב"י], **על שם שתמיד כשהיה לוחם מלחמות היה אומר מ'י כ'מוכה ב'אלים ה'** [ווייל שטענדיג ווען ער האט מלחמה געהאלטן די מלחמות האט ער געשריגן מ'י כ'מוכה ב'אלים ה'], **שהוא ראשי תיבות מכב"י וכו'** [וואס דאס איז די ראשי תיבות פון מכב"י]. **וראה עוד בספר שלשלת הקבלה** (לרבי גדליה אבן יחיא, ויניציאה שמ"ז) **בפרק מלחמת מכבי** [און אזוי שטייט אויך אין די ספר 'שלשלת הקבלה' אין די פרק פון מלחמת המכבי: **וילכו בני מתתיה ויהודה מכב"י אחיהם בראשם** [און די קינדער פון מתתיהו און יהודה אין זייער שפיץ זענען געגאנגען], **ומכבי ר"ל מי כמוכה באלים ה' שהיה כתוב על הבנדייר"ה שלו** [און די ווארט מכב"י מיינט די ווערטער מ'י כ'מוכה ב'אלים ה' וואס איז געשטאנען אויף זיין מונדיר], **ויהרגו בשונאיהם מאד** [און זיי האבן געהארגעט פון זייערע שונאים זייער אסאך].

יב. ממילא איז דאס צינדען די ליכט [נֵר] טאקע א רמז אויף די נצחון המלחמה און אויף די נס פון די נרות.

עוֹד יֵשׁ לְפָרֵשׁ בְּדֶרֶךְ זֶה, שֶׁכְּפִי הַנִּרְאֶה הָיָה חוֹתָמוֹ שֶׁל כֹּהֵן גָּדוֹל אוֹת ח'.

[א] כִּי זֶה הָיָה מַעֲלָתוֹ יוֹתֵר עַל שְׁאָר כֹּהֲנִים שֶׁהוּא הָיָה מְלוּבָּשׁ בִּשְׁמוֹנָה בְּגָדִים (הַיְינוּ אוֹת ח').

[ב] גַּם הָאוֹת ח' מְרַמֵּז שֶׁהַכֹּהֵן גָּדוֹל הָיָה דָּבוּק בִּשְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת הָרַחֲמִים.

כְּמַאֲמַר חֲזַ"ל (שבת קלג:) הִדָּבֵק בְּמִדּוֹתָיו, מַה הוּא רַחוּם כו'.

וְאוֹת ח' בִּכְתַב אַשּׁוּרִית הוּא נַעֲשָׂה מִן ב' אוֹתִיּוֹת, הַיְינוּ ו' ז'[ד], כָּזֶה ח, גִּימַטְרִיָּא י"ג.

וְהַפַּךְ שֶׁמֶן הָיָה חָתוּם בְּחוֹתָמוֹ שֶׁל כֹּהֵן גָּדוֹל שֶׁהוּא אוֹת ח' כַּנַּ"ל, לָכֵן קָבְעוּ ח' יְמֵי חֲנוּכָּה.

– – –

ד. עיין שו"ע הרב או"ח סימן לו סעיף ב אות ח: ח' לכתחלה כו' וב' רגליה צ"ל כב' זיינ"ן לכתחלה, ועל פי קבלת האר"י ז"ל צ"ל רגל הימנית כמו וי"ו בתפילין.

[תירוץ ג]

די דריטע תירוץ אויף די קשיא

די אות ח' איז געווען די זיגל פונעם כהן גדול

עוֹד יֵשׁ לְפָרֵשׁ **בְּדֶרֶךְ** זֶה נאך קען מען מפרש זיין אויף די וועג, **שֶׁכְּפִי** הַנִּרְאֶה **הָיָה חוֹתָמוֹ שֶׁל כֹּהֵן גָּדוֹל אוֹת ח'** ווייל ווי עס זעהט אויס איז די זיגל פונעם כהן גדול געווען די אות ח'.

צוויי טעמים פארוואס איז די זיגל געווען א ח'

(א) **כִּי זֶה הָיָה מַעֲלָתוֹ יוֹתֵר עַל שְׁאָר כֹּהֲנִים** ווייל מיט די נומער אכט איז געווען די כהן גדול'ס מעלה מער ווי די מעלה פון אלע אנדערע כהנים, **שֶׁהוּא הָיָה מְלוּבָּשׁ בִּשְׁמוֹנָה בְּגָדִים** (הַיְינוּ אוֹת ח') ווייל די כהן גדול איז געווען אנגעטאהן מיט אכט בגדי כהונה - און די נומער אכט מיינט די אות ח'.

(ב) **גַּם הָאוֹת ח' מְרַמֵּז שֶׁהַכֹּהֵן גָּדוֹל הָיָה דָּבוּק בִּשְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה מִדּוֹת הָרַחֲמִים** אויך איז די אות ח' מרמז אז דער כהן גדול איז געווען באהאפטן מיט די דרייצען מידות הרחמים.

כְּמַאֲמַר חֲזַ"ל (שבת קלג:) **הִדָּבֵק בְּמִדּוֹתָיו מַה הוּא רַחוּם כו'**[יג] אזוי ווי חז"ל זאגן אז מען דארף זיך באהעפטן אין דעם באשעפער'ס מידות און אזוי ווי דער באשעפער איז א בעל רחמים אזוי דארף דער מענטש זיין א בעל רחמים (און אזוי ווייטער מיט אלע מידות),

וְאוֹת ח' בִּכְתַב אַשּׁוּרִית הוּא נַעֲשָׂה מִן ב' אוֹתִיּוֹת און א אות ח' אין די כתב אשורית (די כתב וואס מען שרייבט אין די ספר תורה), **הַיְינוּ ו' ז' כָּזֶה ח** וואס די ח' איז צוזאמגעשטעלט פון א ו' און ז', **גִּימַטְרִיָּא י"ג**[יד] וואס די ו' און ז' צוזאמען איז בגמטריא דרייצען.

די אכט טעג איז א רמז אויף די זיגל

וְהַפַּךְ שֶׁמֶן הָיָה חָתוּם בְּחוֹתָמוֹ שֶׁל כֹּהֵן גָּדוֹל שֶׁהוּא אוֹת ח' כַּנַּ"ל און וויבאלד די קריגל אויל איז געווען פארזיגלט מיט די זיגל פונעם כהן גדול וואס איז געווען די אות ח' ווי אויבענדערמאנט, **לָכֵן קָבְעוּ ח' יְמֵי חֲנוּכָּה**[טו] און דערפאר האט מען באשטימט אכט טעג פון חנוכה.

יג. און דער כהן גדול איז געווען באהאפטן אין די י"ג מידות הרחמים.

יד. וואס די נומער דרייצען איז מרמז צו די י"ג מידות הרחמים.

טו. דאס מיינט אז מען האט צוגעלייגט די ערשטע טאג צו די יום טוב (כאטש אין דעם טאג איז נישט געווען קיין נס מיט די אויל) כדי ס'זאל זיין די נומער אכט וואס איז געווען די זיגל.

עוֹד נִרְאֶה לִי בְּדֶרֶךְ זֶה, דְּהִנֵּה עִיקַּר הַנֵּס הָיָה עַל יְדֵי יְהוּדָה[ה], שֶׁהָיָה מַרְגְּלָא בְּפוּמֵיהּ מִי כָמוֹכָה בָּאֵלִים יְהֹוָה, שֶׁרָאשֵׁי תֵּיבוֹת הֵמָּה אוֹתִיּוֹת מכב"י[ו] גִּימַטְרִיָּא חֶסֶד.

וְזֶה הָיָה עוֹשֶׂה כְּדֵי לְהַשְׁפִּיעַ חֲסָדִים מִמְּקוֹר הַחֲסָדִים.

וְעַכְשָׁיו נוּכַל לוֹמַר שֶׁמָּה שֶּׁאָנוּ מְבָרְכִים בַּלַּיְלָה הָרִאשׁוֹנָה לְהַדְלִיק נֵר חֲנוּכָּה, אֵינוֹ מִצַּד הַנֵּס שֶׁהָיָה עַל יְדֵי הַשֶּׁמֶן, כִּי בֶּאֱמֶת בְּלֵיל הָרִאשׁוֹן לֹא הָיָה נֵס כְּלָל מִצַּד הַשֶּׁמֶן, שֶׁהֲרֵי הָיָה שֶׁמֶן עַל לַיְלָה אַחַת.

רַק הַדְלָקַת הַנֵּר שֶׁאָנוּ מַדְלִיקִין בַּלַּיְלָה הָרִאשׁוֹנָה הוּא מִצַּד הַנֵּס שֶׁנִּמְסְרוּ גִּבּוֹרִים בְּיַד חַלָּשִׁים וְרַבִּים בְּיַד מְעַטִּים וּטְמֵאִים בְּיַד טְהוֹרִים, וְלָזֶה קָבְעוּ יוֹם רִאשׁוֹן דַּחֲנוּכָּה, מֵחֲמַת הַנֵּס שֶׁנַּעֲשָׂה בּוֹ מִצַּד נִצָּחוֹן הַמִּלְחָמָה[ז].

ה. שהוא היה שר צבא בני החשמונאי, כדאיתא ביוסיפון פרק כ'.

ו. ועיין תיקוני זוה"ח קטו, א: מלאך החסד ודא מיכאל, דאיהו על שם 'מי כמוך באלים ה'', די שמיה מכבי, דסליק ע"ב בחושבן אתוי.

ז. ועיין פרי חדש סימן תר"ע.

[תירוץ ד]

די פערדע תירוץ אויף די קשיא

די רמז אין די ווארט מכב"י

עוֹד נִרְאֶה לִי בְּדֶרֶךְ זֶה נאך געפעלט מיר צו זאגן אויף די וועג, **דְּהִנֵּה עִיקַּר הַנֵּס הָיָה עַל יְדֵי יְהוּדָה**[טז] ווייל די עיקר נס איז געווען דורך יהודה, **שֶׁהָיָה מַרְגְּלָא בְּפוּמֵיהּ מִי כָמוֹכָה בָּאֵלִים יְהֹוָ-ה** וואס יהודה איז געווען צוגעוואוינט צו זאגן מִי כָמוֹכָה בָּאֵלִים יְהֹוָ-ה, **שֶׁרָאשֵׁי תֵּיבוֹת הֵמָּה אוֹתִיּוֹת מכב"י וואס די ראשי תיבות פון די ווערטער איז די ווארט מכב"י, גִּימַטְרִיָּא חֶסֶד וואס די ווארט מכב"י איז בגמטריא חֶסֶד.**

וְזֶה הָיָה עוֹשֶׂה כְּדֵי לְהַשְׁפִּיעַ חֲסָדִים מִמְּקוֹר הַחֲסָדִים[יז] און דאס האט ער געטאהן (געזאגט אלעמאל מִי כָמוֹכָה בָּאֵלִים יְהֹוָ-ה - ר"ת מכב"י) כדי צו משפיע זיין חסדים פון די מקור החסד.

די טעם פארוואס מען האט באשטימט די ערשטע טאג פאר א יום טוב

וְעַכְשָׁיו נוּכַל לוֹמַר שֶׁמָּה שֶּׁאָנוּ מְבָרְכִים בַּלַּיְלָה הָרִאשׁוֹנָה לְהַדְלִיק נֵר חֲנוּכָּה און יעצט קענען מיר זאגן אז דאס וואס אונז מאכן די ברכה די ערשטע נאכט פון חנוכה לְהַדְלִיק נֵר חֲנוּכָּה, **אֵינוֹ מִצַּד הַנֵּס שֶׁהָיָה עַל יְדֵי הַשֶּׁמֶן** איז נישט וועגן די נס וואס איז געווען דורך אויל, **כִּי בֶּאֱמֶת בְּלֵיל הָרִאשׁוֹן לֹא הָיָה נֵס כְּלָל מִצַּד הַשֶּׁמֶן** ווייל אין אמת איז אינעם ערשטן נאכט נישט געווען קיין נס פון די אויל, **שֶׁהֲרֵי הָיָה שֶׁמֶן עַל לַיְלָה אַחַת** ווייל ס'איז דאך געווען אויל אויף איין נאכט.

רַק הַדְלָקַת הַנֵּר שֶׁאָנוּ מַדְלִיקִין בַּלַּיְלָה הָרִאשׁוֹנָה הוּא מִצַּד הַנֵּס שֶׁנִּמְסְרוּ גִּבּוֹרִים בְּיַד חַלָּשִׁים וְרַבִּים בְּיַד מְעַטִּים וּטְמֵאִים בְּיַד טְהוֹרִים נאר וואס אונז צינדען די ליכט די ערשטע נאכט איז וועגן די נס וואס די שטארקע זענען איבערגעבן געווארן אין די הענט פון די שוואכע - און די הענט וואס זענען געווען פון אסאך מענטשן אין די הענט פון די וואס זענען געווען ווייניגער - און די טמא'נע הענט און די הענט פון די ריינע מענטשן, **וְלָזֶה קָבְעוּ יוֹם רִאשׁוֹן דַּחֲנוּכָּה** און דערפאר האט מען באשטימט די ערשטע טאג פון חנוכה פאר א יום טוב, **מֵחֲמַת הַנֵּס שֶׁנַּעֲשָׂה בּוֹ מִצַּד נִצָּחוֹן הַמִּלְחָמָה**[יח] ווייל אין די טאג איז געווען די נצחון פון די מלחמה.

טעם פארוואס מען זאגט די ערשטע טאג 'לְהַדְלִיק נֵר חֲנוּכָּה'

וּמַה שֶּׁמְּבָרְכִין גַּם בְּלֵיל הָרִאשׁוֹן 'לְהַדְלִיק נֵר חֲנוּכָּה'[יט] און דאס וואס אונז מאכן אויך די ערשטע נאכט די ברכה פון 'לְהַדְלִיק נֵר חֲנוּכָּה', **לְרַמֵּז שֶׁעַל יְדֵי בְּחִינַת נֵר הָיָה הַיְשׁוּעָה** דאס איז צו מרמז

טז. ווי עס שטייט אין ספר יוסיפון פרק כ' אז יהודה איז געווען די הויפט גענעראל פון די חשמונאים.

יז. וואס ווי דערמאנט איז מכב"י בגמטריא אזוי ווי די ווארט חס"ד.

יח. און אזוי ענטפערט אויך די פרי חדש סימן תר"ע.

יט. ווייל ווי אונז זאגן יעצט צינדען אונז נישט די ערשטע נאכט וועגן די נס פון די ליכט.

זיין אז דורך די ליכט איז געווען די ישועה, **הַיְינוּ שֶׁתֵּיבַת 'נֵר' גִּימַטְרִיָּא מִי כָמוֹכָה בָּאֵלִים יְהֹוָ-ה**, ווייל די ווארט **נֵר** איז בגמטריא ווי די ווארט **'מִי כָמוֹכָה בָּאֵלִים יְהֹוָ-ה'**.

וּפֵירוּשׁ 'לְהַדְלִיק נֵר' לְהַמְשִׁיךְ[כ] **בְּחִינַת נֵר גִּימַטְרִיָּא מכב"י** און פשט פון די ברכה וואס אונז זאגן 'לְהַדְלִיק נֵר' מיינט צו ממשיך זיין די בחינה פון **נֵר** וואס איז בגמטריא **ווי די ווערטער מִי כָמוֹכָה בָּאֵלִים יְהֹוָ-ה וואס איז די ר"ת מכב"י, גִּימַטְרִיָּא חֶסֶד וואס מכב"י איז בגמטריא חס"ד, רָצָה לוֹמַר לְהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת חֶסֶד לָעוֹלָם** דאס מיינט די ברכה 'לְהַדְלִיק נֵר' טוט ממשיך זיין די בחינת חסד אויף די וועלט.

אָמֵן כֵּן יְהִי רָצוֹן.

וּמַה שֶׁמְּבָרְכִין גַּם בְּלֵיל הָרִאשׁוֹן 'לְהַדְלִיק נֵר חֲנוּכָּה'[ח], לְרַמֵּז שֶׁעַל יְדֵי בְּחִינַת נֵר הָיָה הַיְשׁוּעָה, הַיְינוּ שֶׁתֵּיבַת נֵר גִּימַטְרִיָּא מִי כָמוֹכָה בָּאֵלִים יְהֹוָה.

וּפֵירוּשׁ 'לְהַדְלִיק נֵר', לְהַמְשִׁיךְ[ט] בְּחִינַת נֵר גִּימַטְרִיָּא מכב"י[י], גִּימַטְרִיָּא חֶסֶד, רָצָה לוֹמַר לְהַמְשִׁיךְ בְּחִינַת חֶסֶד לָעוֹלָם.

אָמֵן כֵּן יְהִי רָצוֹן.

ח. שהרי ההדלקה ביום זה אינה על נס הנרות.

ט. כמו שכתב רבינו לעיל ד"ה הנה מצינו ש'הדלקה' הוא לשון המשכה.

י. ר"ל, ד'נר' בגימ' מי כמוכה וגו', שהראשי תיבות בגימ' 'מכבי', והוא עולה למנין 'חסד'.

כ. אזוי ווי דער בת עין האט געשריבן אויבן (ד"ה הנה מצינו) אז די ווארט 'הדלקה' איז פון די לשון פון המשכה.

מוסרי בת עין לפרשת מקץ - חנוכה

אהבת ישראל

[א] הִנֵּה אָמְרוּ זַ"ל (ספרא פרשת קדושים פ"ד הובא ברש"י ויקרא יט, יח) כְּלָל גָּדוֹל בַּתּוֹרָה מִצְוַת עֲשֵׂה וְאָהַבְתָּ לְרֵעֲךָ כָּמוֹךָ. וּמִצְוַת עֲשֵׂה זוּ הוּא צוֹרֶךְ הַתְּפִלָּה שֶׁצָּרִיךְ הָאָדָם לְקַבֵּל עַל עַצְמוֹ מִצְוַת עֲשֵׂה זוּ קוֹדֶם הַתְּפִלָּה. וּלְהָבִין זֶה, כִּי עִיקַּר הַשְׁרָאַת הַשְּׁכִינָה הוּא 'אֶת דַּכָּא וּשְׁפַל רוּחַ' (ישעי' נז, טו), הַיְינוּ כְּשֶׁאָדָם מֵבִין בְּעַצְמוֹ אֵיךְ שֶׁהוּא בְּעַצְמוֹ רָחוֹק מֵה' וּמְשׁוּקָּע בְּגַשְׁמִיּוּת, וְאֵין לוֹ שׁוּם פָּנִים לְהִתְפַּלֵּל לַה' מִגּוֹדֶל פְּחִיתוּת עֶרְכּוֹ, וְאֵינוֹ יָכוֹל לְהִתְפַּלֵּל כִּי אִם בִּבְחִינַת 'בְּתוֹךְ עַמִּי אָנֹכִי יוֹשָׁבֶת' (מלכים ב ד, יג), הַיְינוּ שֶׁיִּכְלוֹל עַצְמוֹ בְּתוֹךְ כְּלַל יִשְׂרָאֵל, וְיֶאֱהוֹב אֶת כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל.

[ב] וְהָעֵצָה לָזֶה שֶׁיֶּאֱהוֹב כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל, הוּא עַל יְדֵי שֶׁיָּדִין אֶת כָּל הָאָדָם לְכַף זְכוּת, וְעַל יְדֵי זֶה יוּכַל לָבֹא לִבְחִינַת נְשִׁיקִין, בְּחִינַת שַׂר הַמַּשְׁקִים, לְשׁוֹן הַשָּׁקָה[א], בְּחִינַת הִתְחַבְּרוּת לְכָל יִשְׂרָאֵל, אֲבָל כְּשֶׁהוּא דָּן אֶת כָּל הָאָדָם לְכַף חוֹב, מִמֵּילָא הוּא בִּבְחִינַת אַף וְרוֹגֶז עַל כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל, בְּחִינַת שַׂר הָאוֹפִים, לְשׁוֹן אַף, בְּחִינַת פֵּירוּד. **[וַיְהִי מִקֵּץ – א]**

אמונה

[א] וְנִרְאֶה לְפָרֵשׁ עַל דֶּרֶךְ זֶה, דְּהִנֵּה זֶה לְעוּמַּת זֶה עָשָׂה אֱלֹהִים (קהלת ז, יד), וּכְשֶׁהָאָדָם מַשְׁפִּיל וּמַכְנִיעַ הַסִּטְרָא אָחֳרָא עַד גְּמִירָא, וּמְשַׁבֵּר כָּל הַמִּדּוֹת רָעוֹת וְתַאֲווֹת רָעוֹת, וּמַאֲמִין שֶׁהַכֹּל הוּא בְּיַד ה' וּלְמַעְלָה מִן הַטֶּבַע, אֲזַי נִתְרוֹמֵם וְנִתְעַלֶּה סִטְרָא דִּקְדוּשָּׁה. וּבְחִינָה זוּ נִקְרֵאת בְּחִינַת חַיִּים, שֶׁהוּא עִיקַּר הַחַיִּים, לְהִדָּבֵק בְּחַיֵּי הַחַיִּים, וּלְהַאֲמִין שֶׁהַכֹּל הוּא בְּהַשְׁגָּחָה פְּרָטִית וּלְמַעְלָה מִן הַטֶּבַע. אֲבָל כְּשֶׁאָדָם חוֹשֵׁב חַס וְשָׁלוֹם בְּדַעְתּוֹ שֶׁהַכֹּל מִתְנַהֵג עַל פִּי הַטֶּבַע, אֲזַי נוֹתֵן כֹּחַ בְּסִטְרָא אָחֳרָא, וְחַס וְשָׁלוֹם מַשְׁפִּיל כֹּחַ וְכוּ', וְנִקְרָא בְּחִינַת שֵׁינָה.

וְהִנֵּה יוֹסֵף מֵחֲמַת שֶׁהָיָה תּוֹלֶה בִּטְחוֹנוֹ בְּאָדָם, וְהָיָה חוֹשֵׁב שֶׁהָעוֹלָם מִתְנַהֵג עַל פִּי הַטֶּבַע, וְתָלָה הַיְשׁוּעָה בְּפַרְעֹה, וְהָיָה אָז בִּבְחִינַת שֵׁינָה, וְנָתַן כֹּחַ בְּסִטְרָא אָחֳרָא חַס וְשָׁלוֹם, וּמֵחֲמַת זֶה נִמְנַע הַיְשׁוּעָה מִמֶּנּוּ וְלֹא הָיְתָה יְכוֹלָה לָבֹא. **[וַיְהִי מִקֵּץ - הג']**

א. ר"ל, ד'נשיקין', הוא לשון השקה, וכדברי הזוה"ק הנ"ל שע"ז מתדבקין רוחין אלין באלין.

נֵר שַׁבָּת וְנֵר חֲנוּכָּה

[א] הִנֵּה יָדוּעַ מַאֲמַר חֲזַ"ל שֶׁעִיקַּר בְּרִיאַת הָעוֹלָם הָיְתָה רַק בִּשְׁבִיל יִשְׂרָאֵל וְהַיִּרְאָה שֶׁנִּקְרָאִים רֵאשִׁית. רָצָה לוֹמַר שֶׁיִּשְׂרָאֵל עַם קְדוֹשׁוֹ יַעַבְדוּ אוֹתוֹ בְּיִרְאָה וּבְפַחַד, יִרְאַת בּוֹשֶׁת, יִרְאַת הָרוֹמְמוּת, בַּעֲבוּר שֶׁהוּא מָלֵא כָּל הָאָרֶץ כְּבוֹדוֹ, וְלֵית אֲתַר פָּנוּי מִנֵּיהּ, וְהוּא יִתְבָּרַךְ מְחַיֶּה וּמְהַוֶּה אֶת כּוּלָּם תָּמִיד מֵאַיִן לְיֵשׁ, וְהוּא זָן וּמְפַרְנֵס לַכֹּל, הֵן בְּגַשְׁמִי, הַיְינוּ בִּדְבָרִים גַּשְׁמִיִּים צוֹרֶךְ חִיּוּת גּוּפוֹ, וְהֵן בְּרוּחָנִי, הִיא בְּחִינַת עַבְדוּת לַעֲבוֹד אוֹתוֹ יִתְבָּרַךְ בְּאַהֲבָה וְיִרְאָה, הַכֹּל הוּא בְּעֶזְרוֹ יִתְבָּרַךְ, שֶׁכָּל עֲבוֹדָתוֹ שֶׁל אָדָם שֶׁעוֹבֵד אֶת ה' הוּא רַק בְּכֹחַ וּבְחֶסֶד הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, כְּמַאֲמַר חֲזַ"ל (סוכה נב:) אִלְמָלֵא ה' עוֹזְרוֹ לֹא יָכוֹל לוֹ, וְלֹא בְּכֹחוֹ וְעוֹצֶם יָדוֹ שֶׁל הָאָדָם.

[ב] עַל כֵּן צָרִיךְ הָאָדָם לִבְטוֹחַ תָּמִיד רַק בַּה' לְבַדּוֹ, וּלְבַקֵּשׁ מֵאִתּוֹ יִתְבָּרַךְ וּלְצַפּוֹת לִתְשׁוּעָתוֹ בְּגַשְׁמִי וּבְרוּחָנִי, כְּמַאֲמַר הַכָּתוּב (ישעי' כו, ד) 'כִּי בְּיָהּ ה' צוּר עוֹלָמִים', שְׁנֵי עוֹלָמוֹת, עוֹלָם הַגַּשְׁמִי וְעוֹלָם הָרוּחָנִי. וְנֶאֱמַר (משלי ח, ל) 'וָאֶהְיֶה וְגוֹ' שַׁעֲשׁוּעִים יוֹם יוֹם' וְגוֹ', רָצָה לוֹמַר ב' בְּחִינוֹת אוֹר, אוֹר הַגַּשְׁמִי וְאוֹר הָרוּחָנִי. וְאוֹת ו' שֶׁבְּאֶמְצַע תֵּיבַת 'יוֹם' מְרַמֶּזֶת לִבְחִינַת הַמְשָׁכָה וְשֶׁפַע מִלְּמַעְלָה לְמַטָּה, לְהָאִיר בִּבְחִינַת גַּשְׁמִי, וְיוֹם א' הַיְינוּ הַמְשָׁכַת אוֹר בָּרוּחָנִי כַּנַּ"ל.

וּלְב' הַבְּחִינוֹת הָאֵלּוּ מְרַמְּזִים הַשְּׁנֵי נֵרוֹת שֶׁל מִצְוָה, נֵר שַׁבָּת וְנֵר חֲנוּכָּה, נֵר חֲנוּכָּה מִבַּחוּץ, הַיְינוּ הַמְשָׁכַת אוֹר בַּגַּשְׁמִי, וְנֵר שֶׁל שַׁבָּת מִבִּפְנִים, לְרַמֵּז עַל בְּחִינַת הַמְשָׁכַת אוֹר בָּרוּחָנִי. [וַיְהִי מִקֵּץ – הד']

ב' בְּחִינוֹת שִׁפְלוּת

[א] אָמְנָם יֵשׁ שְׁתֵּי בְּחִינוֹת שִׁפְלוּת, א' שֶׁהוּא נִכְנָע וְנִשְׁפָּל בְּעַצְמוֹ מִפְּנֵי רוֹמְמוּתוֹ יִתְבָּרַךְ, כְּשֶׁמִּתְבּוֹנֵן בְּעַצְמוֹ אֵיךְ שֶׁהַבּוֹרֵא בָּרוּךְ הוּא מְמַלֵּא כָּל עָלְמִין וְסוֹבֵב כָּל עָלְמִין וְהוּא הַמְּחַיֶּה אֶת כּוּלָּם בְּכָל רֶגַע וָרֶגַע, כְּמַאֲמַר הַכָּתוּב (תהלים קנ, ו) 'כֹּל הַנְּשָׁמָה תְּהַלֵּל' וְגוֹ', פֵּירוּשׁ שֶׁעַל כָּל נְשִׁימָה וּנְשִׁימָה תְּהַלֵּל לַה' (ב"ר יד, ט), כִּי בְּכָל נְשִׁימָה וּנְשִׁימָה יֵשׁ חִיּוּת הַבּוֹרֵא בָּרוּךְ הוּא וְלֹא זוּלָתוֹ, וְהִנֵּה בְּהִתְבּוֹנְנוֹ בְּכָל זֶה וְכַדּוֹמֶה הֵיטֵב, מִמֵּילָא נִכְנָע מִפְּנֵי רוֹמְמוּתוֹ יִתְבָּרַךְ עַד שֶׁמִּתְיָירֵא לָגֶשֶׁת לַעֲבוֹדָתוֹ יִתְבָּרַךְ.

[ב] עוֹד יֵשׁ בְּחִינַת שִׁפְלוּת אַחֶרֶת, הַיְינוּ כְּשֶׁיּוֹדֵעַ בְּעַצְמוֹ פְּחִיתַת עֶרְכּוֹ וּמִיעוּט עֲבוֹדָתוֹ לַה', וְאֵיךְ שֶׁהוּא מְשׁוּקָע בְּגַשְׁמִיּוּת וְעִנְיְנֵי הָעוֹלָם הַזֶּה, וּכְשֶׁמִּתְבּוֹנֵן בִּשְׁאָר כָּל אָדָם נֶגֶד עֶרְכּוֹ רוֹאֶה שֶׁכָּל הָאָדָם לְפִי עֶרְכּוֹ הוּא עוֹבֵד יוֹתֵר לַה' מִמֶּנּוּ, וּכְמוֹ שֶׁפֵּירֵשׁ **הָרַב הַמַּגִּיד זללה"ה** בַּפָּסוּק (במדבר יב, ג) 'וְהָאִישׁ מֹשֶׁה עָנָו מְאוֹד מִכָּל הָאָדָם' וְגוֹ' פֵּירוּשׁ שֶׁמֹּשֶׁה רַבֵּינוּ ע"ה הָיָה עָנָו, מֵחֲמַת כְּשֶׁהִתְבּוֹנֵן בִּשְׁאָר כָּל אָדָם אָמַר שֶׁכְּשֶׁיִּהְיֶה שְׁאָר הָאָדָם כְּעֶרְכִּי הָיוּ

עוֹבְדִים יוֹתֵר לַה', וַאֲנִי אֵינִי עוֹבֵד כָּל כָּךְ בְּאֵימָה וְיִרְאָה כָּרָאוּי לְפִי עֶרְכִּי, עַד כַּאן דִּבְרֵי הַמַּגִּיד זללה"ה.

הגליון נתנדב
לזכות **ריזל** בת **אסתר דבורה** לזה"ב
ולזכות הוריה היקרים

שירו לו שיעור חדש
קהל קאסאן – לייקוואוד
שיעור בספה"ק בת עין בכל ליל שבת מיד אחר התפילה
ע"י הרה"צ ר' יוסף יחזקאל ראטענבערג שליט"א
טעמו וראו כי טוב

לזיכוי הרבים: די גליון איז דא צו באקומען וועכנטליך אין טאשער בית המדרש אין בארא פארק.

נעמט א חלק אין הפצת הגליון און זייט מנדב לעילוי נשמת אייערע קרובים און נאנטע
פאר הערות און מנדב זיין נא לפנות Mechonusa@gmail.com